

SAMMAKKO

Kurrr kurrr! Olen ruskosammakko. Viihdyn parhaiten kosteissa ja varjoisissa paikoissa, kuten metsissä ja suoalueilla. Tykkään liikkua hämärän aikaan ja pyydystän ruoakseni hyönteisiä. Olen rauhoitettu, kuten kaikki muutkin Suomessa asuvat sammakot, joten ethän yritä pyydystää minua.

TIETOISKU

- Sammakot ovat rauhoitettuja, eikä niitä saa häiritä tai pyydystää. Rauhoitus koskee myös sammakoiden kutua ja nuijapäitä.
- Ilmastonmuutos vähentää sammakoiden elinympäristöjä, jos kevät ja kesät muuttuvat kuumemmiksi. Myös Suomessa sammakoille sopivat elinympäristöt ovat jo vähentyneet.
- Sammakot vaativat puhtaita elinympäristöjä. Kun ihmiset päästävät vesistöihin saasteita ja jätteitä, sammakoiden elinmahdollisuudet heikkenevät.

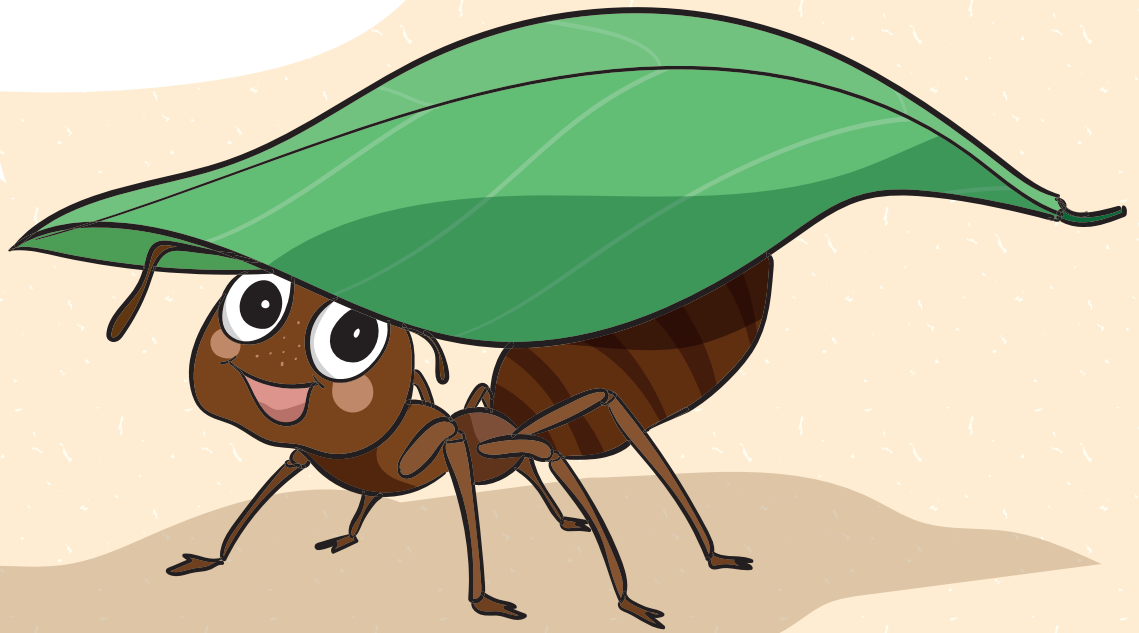
TEHTÄVÄ

Oletko nähnyt sammakon? Miten sammakko äänтелеe ja liikkuu? Koittakaa matkia sammakkoa!

MUURAHAINEN

Moro! Minä olen muurahainen. Meitä on ollut maapallolla jo yli 100 miljoonaa vuotta, eli olimme olemassa jo dinosaurusten aikaan. Olen todella vahva ja pystyn kantamaan jopa 100 kertaa oman painoni verran lastia. Jos sinä olisit yhtä vahva kuin minä, jaksaisit kantaa autoa!

TIETOISKU

- Suomessa elää noin 60 muurahaislajia.
- Suurimmissa yhdyskunnissa voi olla jopa miljoonia muurahaisia ja keot saattavat olla satoja vuosia vanhoja.
- Muurahaiset ovat metsille tärkeitä eläimiä: ne levittävät kasvien siemeniä uusille kasvupaikoille (esim. sinivuokko), syövät tuholaishyönteisiä (esim. kirvat) ja huolehtivat metsän maapohjan kunnosta keräämällä neulasia kekoihinsa.
- Muurahaisten pahimpia vihollisia ovat toiset muurahaiset. Eri yhdyskuntien muurahaiset saattavat vallata toisten pesiä ja hyökätä toistensa kimppuun.

TEHTÄVÄ

Yrittäkää etsiä muurahainen ja tutkikaa sen puuhia. Löydätkö jopa muurahaiskeon?

KASTEMATO

Hei! Olen kastemato. Vietän suurimman osan elämästäni maan alla, mutta sateinen sää houkuttelee minut maan pinnalle. Minut voi löytää myös lehtikasasta tai kiven alta. Autan kasveja kasvamaan paremmin pitämällä mullan ja maaperän hyvässä kunnossa. Siksi minua kutsutaankin puutarhurin parhaaksi ystäväksi!

TIETOISKU

- Kastemadoilla on tärkeä tehtävä maaperän muokkaajina. Kun kastemadot kiskovat kuolleita lehtiä maan alle ja syövät niitä, lehdistä vapautuu ravinteita, jotka auttavat puita ja muita kasveja kasvamaan. Kastematojen kaivamat käytävät auttavat vettä imeytymään maaperään.
- Maahan joutunut muoviroska on uhka myös kastematojen hyvinvoinnille.
- Kastemato saattaa elää jopa 10-vuotiaaksi ja kasvaa 30 cm pitkäksi.
- Kastemadoilla ei ole päätä, aivoja tai silmiä.
- Kastemadot ovat lintujen, siilien ja mäyrien tärkeää ravintoa.

KIMALAINEN

Bzzzzzz, olen kimalainen! Tunnistat minut siitä, että olen paksumpi ja karvaisempi kuin mehiläiset ja ampiaiset. Minulla on pitkä kieli, jonka avulla syön makeaa mettä ja siitepölyä kukista. Olen yleensä kiltti enkä pistä sinua, jos et ärsytä minua tai uhkaa pesääni.

TIETOISKU

- Kimalaiset ovat tärkeimpiä luonnonvaraisia pölyttäjiämme: Suomen mustikkasato on pitkälti kimalaisten varassa. Pölytys tapahtuu, kun kimalaiset kuljettavat jaloissaan ja turkissaan siitepölyä kukasta toiseen.
- Kimalaiset ja muut pölyttäjä ovat elintärkeitä ihmisten ruoantuotannolle: ilman pölyttäjiä meiltä puuttuisivat monet hedelmät ja vihannekset, kuten mansikat, omenat, kurkut ja appelsiinit.
- Kimalaiset valmistavat hunajaa vain omaksi ravinnokseen, mehiläiset valmistavat hunajaa myös ihmisille.
- Kimalaisen ja muiden pölyttäjiä määrä on vähentynyt elinympäristöjen vähene-
misen myötä (esim. kaupungistuminen, tehomaatalous, torjunta-aineet, ilmaston-
muutos).
- Muistisääntö lajien tunnistamiseen: kimalaisella on kokoturkki, mehiläisellä puoliturkki ja ampiaisen on alaston.

LEPAKKO

Moi! Minä olen lepakko. Vietän suuren osan päivästäni nukkumalla pää alaspäin roikkuen. Liikun öisin ja popsin paljon hyönteisiä, kuten hyttysiä ja kärpäsiä. Ethän häiritse tai yritä pyydystää minua, koska me lepakot olemme rauhoitettuja.

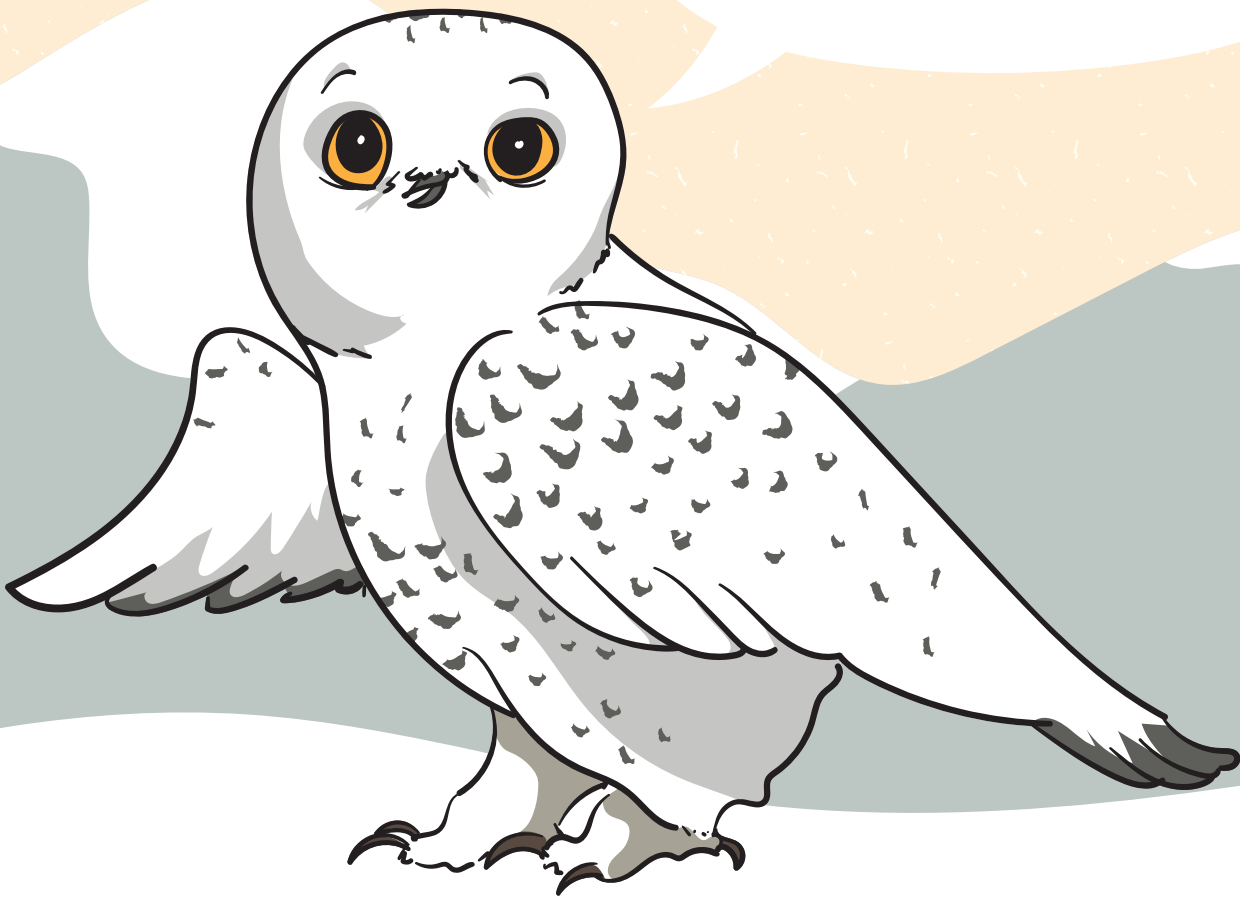
TIETOISKU

- Maailmassa 1200 lepakkolajia, Suomessa 13.
- Suomessa lepakoita suojaavat tiukat määräykset. Kaikki Suomessa olevat lepakkolajit on rahoitettu eikä niitä saa häiritä tai pyydystää.
- Lepakoilla on tärkeä tehtävä viljelykasvien pölyttäjänä lämpimissä maissa: niiden ansiosta meillä on esimerkiksi mangoja, banaaneita ja kaakaota.
- Lepakot ovat hyödyllisiä myös siksi, että ne syövät valtavia määriä tuhohyönteisiä, jotka muuten tuhoaisivat viljakasveja, hedelmiä ja vihanneksia.
- Lepakoiden määrä on vähentynyt elinolojen muuttumisen myötä (esim. ilmastonmuutos, metsäkato, kaupungistuminen).

TUNTURIPÖLLÖ

Huhuu! Olen tunturipöllö. Pidän kylmästä säästä ja vaeltelen pitkiä matkoja pohjoisilla seuduilla ruokaa etsimässä. Me tunturipöllöt olemme todella harvinaisia nykyään, koska ilmasto on lämmennyt ja meille löytyy vähemmän sopivia paikkoja, missä elää.

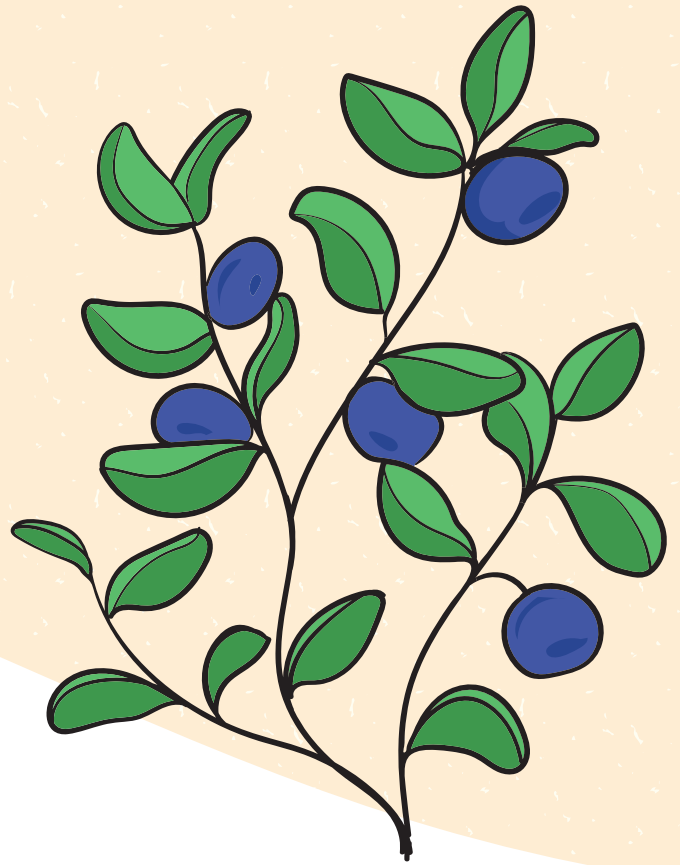
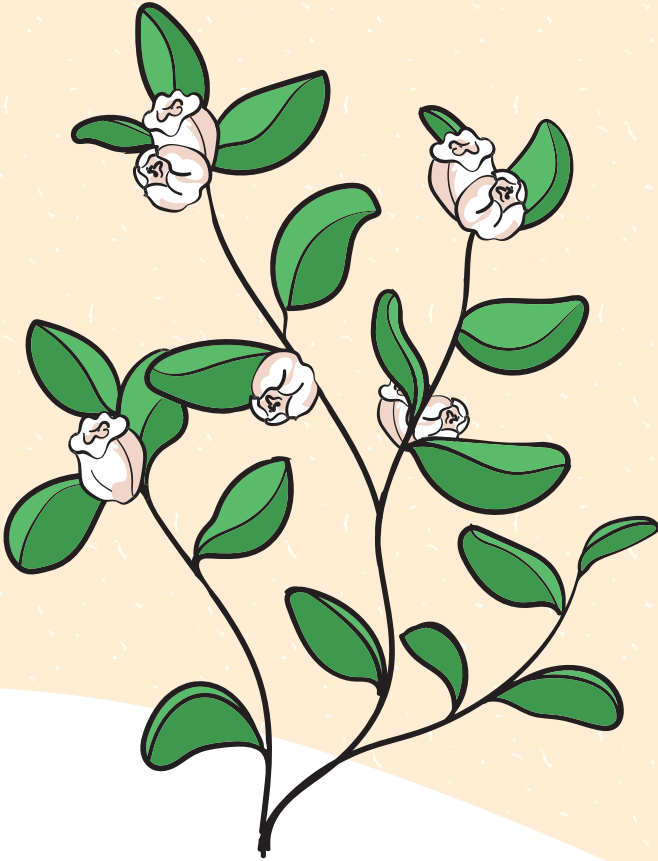

TIETOISKU

- Tunturipöllö on äärimmäisen uhanalainen laji, mikä tarkoittaa, että laji on vaarassa hävitä kokonaan.
- Suomessa tunturipöllöjä elää vain Lapissa.
- Ilmaston lämpeneminen on suurin syy uhanalaisuuteen, kuten muillakin arktisilla lajeilla, jotka asuvat maapallon pohjoisimmilla ja kylmimmillä alueilla.
- Tunturipöllöjen ruokaa ovat erilaiset jyrsijät, kuten myyrät ja sopulit.
- Valkoinen höyhenpeite toimii tunturipöllön suojavärinä lumisessa maisemassa.

MUSTIKKA

TIETOISKU

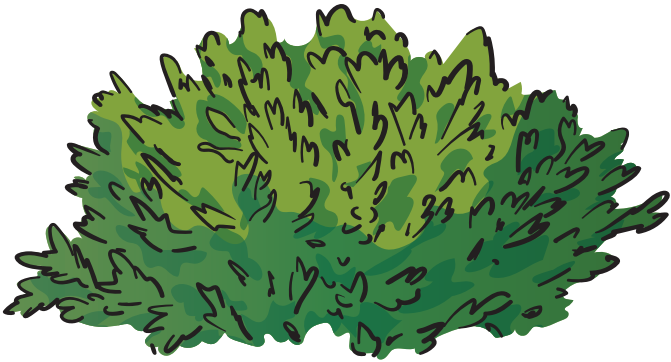
- Mustikka on yleisimpiä metsäkasvejamme ja sitä kasvaa ympäri Suomea.
- Mustikka on tärkeää ravintoa monille eläimille: mm. karhut, linnut ja myyrät syövät marjoja, ja talvisin porot, jänikset ja hirvet syövät lehdettömiä mustikanvarpuja. Keväisin kukkivat mustikan kukat ovat tärkeää ravintoa pölyttäjähönteisille, kuten kimalaisille.
- Mustikka on tärkeä marja myös ihmisille. Suomalaiset syövät paljon terveellisiä mustikoita ja niitä myydään myös ulkomaille.
- Ilmaston lämpeneminen on mustikan uhka, koska laji ei viihdy kuivassa ja kuumassa ympäristössä. Mustikat ovat vähentyneet myös metsähakkuiden takia viimeisten vuosikymmenien aikana.

TEHTÄVÄ

Löydätkö metsästä mustikan varpuja? Miettikää yhdessä, miten mustikan tunnistaa. Voitte myös keskustella siitä, ettei metsästä saa syödä mitään kasveja tai marjoja, joita ei tunnista.

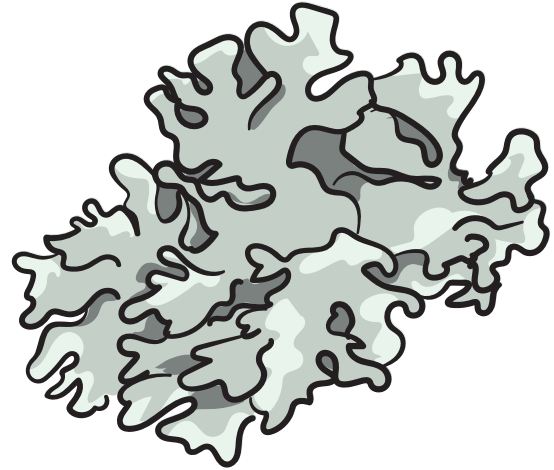

SAMMALET JA JÄKÄLÄT

TIETOISKU SAMMALET

- Sammalet ovat maapallon ensimmäisiä kasveja. Niitä oli olemassa jo kauan ennen dinosauruksia (n. 450 miljoona vuotta sitten).
- Sammal suojelee metsänpohjaa kuivumiselta ja kulumiselta sekä tarjoaa asuinpaikan monille pienille hyönteisille.
- Sammalta on käytetty ennen haavojen sitomiseen, vaippojen pehmusteena ja seinien tiivisteenä.
- Sammalta ei saa kerätä luonnosta.

TIETOISKU JÄKÄLÄT

- Osa jäkälästä on uhanalaisia ja osa lajeista on jo hävinnyt kokonaan.
- Jäkälät ovat arkoja ilmansaasteille ja tarvitsevat saasteettoman kasvupaikan. Jos puiden rungoilla ei kasva jäkälää tai sammalta, se voi olla merkki huonosta ilmanlaadusta.
- Jäkälää on ennen käytetty mm. ihosairauksien ja vatsavaivojen hoidossa, koska niillä on antibioottisia vaikutuksia.
- Porot, peurat ja metsäkauriit syövät jäkälää. Linnut käyttävät jäkälää pesien rakennusmateriaalina.
- Jäkälää ei saa poimia. Se kasvaa hitaasti ja uusiutumisessa voi kestää jopa 10 vuotta.

TEHTÄVÄ

Etsikää metsästä sammalta ja jäkälää. Tunnustelkaa ja tutkikaa varovasti, miltä ne tuntuvat, mutta älkää repikö tai vahingoittako kasveja.